

دکتررنجبر در جمع چهره‌های علمی لرستان ضرورت وحدت حوزه و دانشگاه را تشریح کرد

پروژه‌های تمدنی برای تحقق دانشگاه حکمت‌ساز

همایش وحدت حوزه و دانشگاه با حضور آیت‌الله دکتر شاهرخی، نماینده ولی فقیه در استان لرستان و دکتر رنجبر، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی در پردیس فرهنگیان استان لرستان برگزار شد.

دکتر رنجبر، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با ابراز خرسندی از حضور در این نشست، اظهار کرد: «بسیار خوشحال هستم که به دعوت عالم ربانی و دانشمند فرزانه، حضرت آیت‌الله دکتر شاهرخی، در این جمع حضور پیدا کردم. حضور حضرت آیت‌الله شاهرخی در استان لرستان نعمتی بسیار بزرگ برای این استان است.»

وی با قدردانی از دست‌اندرکاران برگزاری این برنامه افزود: «از عزیزانی که در دبیرخانه حوزه و دانشگاه فعالیت دارند تشکر می‌کنم و همچنین از سرکار خانم دکتر چنگایی و همه یاران و همکاران ایشان که زحمّت کشیدند و این نشست را فراهم کردند، صمیمانه قدردانی می‌کنم. طبیعتاً باید از همکاران دانشگاه آزاد اسلامی نیز که در این جمع حضور دارند تشکر کنم و بابت اینکه امروز با دعوت حضرت آیت‌الله دکتر شاهرخی حضور پیدا کردم و فرصت نشد در دانشگاه آزاد حضور داشته باشم و مستقیم بازمی‌گردم، عذرخواهی می‌کنم.»
رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به مناسبت این نشست، خاطرنشان کرد: «یاد حضرت آیت‌الله شهید دکتر مفتّح را گرامی می‌داریم و همچنین یاد شهدای جنگ تحمیلی ۱۲ روزه را گرامی می‌داریم؛ جنگی که متأسفانه در آن سرداران و فرماندهان بزرگی را از دست دادیم، دانشمندان برجسته‌ای به شهادت رسیدند و بسیاری از مردم شریف ما، از جمله زنان و کودکان، جان خود را از دست دادند. یاد همه این شهدا را به‌ویژه رئیس فقید شهید دانشگاه آزاد اسلامی، شهید دکتر محمد مهدی طهرانچی را گرامی می‌داریم.»

■ **وحدت حوزه و دانشگاه؛ مسیر تحقق «دانشگاه حکمت‌ساز»**

وی با اشاره به موضوع وحدت حوزه و دانشگاه تصریح کرد: «در این زمینه مطالبی را آماده کرده بودم و به نظر خود آنچه باید از وحدت حوزه و دانشگاه بیرون بیاید، شکل‌گیری یک نوع دانشگاه است. از دل این وحدت باید دانشگاهی به دست بیاید که می‌توان از آن با عناوینی همچون «دانشگاه حکمت‌ساز»، «حکمت‌آفرین» یا «حکمت‌بنیان» یاد کرد. در ذهن خودم بیشتر مفهوم «دانشگاه حکمت‌ساز» مطرح بود.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی ادامه داد: «می‌دانیم که در دوره درخشان تمدن اسلامی، نهادهایی مانند نظامیه‌ها و «بیت‌الحکمه» و دارالحکمه‌ها وجود داشتند که نقش بسیار مهمی ایفا می‌کردند. برخی از دانشگاه‌های اروپایی امروز، الگو گرفته از همان دانشگاه‌ها و مراکز علمی دوران شکوفایی تمدن اسلامی هستند.»
وی با اشاره به پیشینه مرجعیت علمی علمای ایران گفت: «ما حتی پیش از اسلام نیز مرجعیت علمی در جهان داشتیم؛ انجمن‌های علمی مغان را داشتیم. پیش از آتن مرجعیت علمی داشتیم، جندی‌شاپور را داشتیم. این مرجعیت پس از اسلام شگرفتار شد و مرجعیت علمی ما در جهان افزایش یافت، اما با حمله مغول، گرچه به دوره ایلخانی شاهد رشد‌هایی بودیم، به تدریج این مرجعیت از دست رفت، به‌ویژه در دوران سلسله‌های منحصری قاجار و پهلوی که عملاً مرجعیت علمی کشور از بین رفت و به تقلید تبدیل شدیم.»

رئیس دانشگاه آزاد تأکید کرد: «پس از پیروزی انقلاب اسلامی، بمحمدالله که رستخایز و انقلاب علمی در کشور شکل گرفت.» وی با اشاره به احیای مرجعیت علمی در کشور اظهار کرد: «در سال ۱۳۸۴، به فرمان مقام معظم رهبری، برای اولین‌بار تصمیم گرفته شد تا مرجعیت علمی در ایران احیا شود. حضرت آقا هم در این زمینه، پژوهش را بر دو محور اصلی خلاصه کردند؛ مرجعیت علمی و حضور در جمع سرآمدان جهان و حل مسئله. این مسیر، راهنمای حرکت ماست و از بحث وحدت حوزه و دانشگاه باید به‌یو کافی برده شود. در واقع دانشگاه و حوزه، دو منبع و یک میدان هستند.»

وی افزود: «اگر جامعه را به‌عنوان یک سیستم تر مودینامیکی باز ببینیم -چون به‌هر حال در تر مودینامیک سیستم بسته، انرژی و باز داریم- جامعه یک سیستم باز است؛ چراکه تبادل ماده و انرژی در آن صورت می‌گیرد و برای حفظ بقا، پویایی و رشد نیازمند ورود مستمر انرژی و سازماندهی ساختاری است.»

وی ادامه داد: «در این سیستم دو نهاد حیاتی وجود دارد: دانشگاه به‌عنوان منبع «علم وفناوری» و حوزه به‌عنوان «منبع معرفت دینی و حکمت سنتی». دانشگاه انرژی سازمانده‌ی‌شده (تکنولوژی)، دانش فنی و سازماندهی ساختاری) خود را از قالب قوانین و روابط علت‌ومعلولی مدّتی به سیستم تزریق می‌کند، درحالی‌که حوزه انرژی معنایی و جهت‌دهنده را فراهم می‌آورد و این انرژی به سیستم هدف و غایت می‌بخشد و مسیر حرکت آن را مشخص می‌کند.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با بیان اصول فیزیکی در این زمینه خاطرنشان کرد: «اگر دو نیروی هم‌جهت به یک جسم وارد شوند، باید برآیند آن‌ها افزایش یافته و حرکت سامانند ایجاد می‌شود. اما اگر این دو منبع هم‌جهت نباشند، برآیندشان به سمت صفر میل می‌کند. انرژی موجود در جهت‌های متضاد یا غیر مرتبط عمل می‌کنند و این انرژی هدر رفته و توسعه نامتوازن می‌شود. در این شرایط، انرژی به‌جای سازماندهی، صرف تضاد و اصطکاک بین دو بخش اصلی جامعه یعنی (علم و ایمان) می‌شود و جامعه به سمت فرافشی ساختاری و از دست دادن معنا سوق می‌یابد.»

وی با اشاره به هشدارهای دکتر اقبال لا‌هوری اضافه کرد: «اگر علم دانشگاهی، هرچند توانایی محاسبه و خلق نیرو داشته باشد، اما فاقد «سوز درون» و یا همان جهت‌گیری متعالی باشد، این علم بدون سوخت معنوی، نور نیست، صرفاً یک گرمای سوزاننده و مخرب است.»

دکتر رنجبر در توضیح مفهوم وحدت حوزه و دانشگاه افزود: «آیا این وحدت یک پروژه ناتمام است؟ خیر این‌گونه نیست. اگر وحدت حوزه و دانشگاه، صرفاً یک توصیه فرهنگی یا آرمان‌گرایی خوش‌بینانه بود، تکرار مداوم آن در طول دهه‌ها، بی‌معنا بود. تداوم این پرسش‌نمته‌ها نشان از ناکامی در اجرای کامل آن دارد، بلکه بیانگر یک ضرورت ساختاری است. ما با یک پروژه ناتمام مواجه نیستیم که با امتضای چند تقاضا به‌ام حل‌شود. ما با یک «تحول تمدنی هنوز آغاز نشده» روبه‌رو هستیم که

پیش نیاز آن، یکپارچگی در بنیان‌های معرفتی جامعه است.»

وی با اشاره به پیام رهبر معظم انقلاب به مناسبت برگزاری سمینار هفته وحدت حوزه و دانشگاه، گفت: «ایشان می‌فرمایند: روشن است که وحدت، یک ارزش اجتماعی و قبل از آن یک ضرورت و نیاز اجتماعی است، به‌ویژه در جامعه‌ای که راه تحول را می‌رود، اما دیدیم و شنیدیم که حتی قبل از پیروزی انقلاب نیز شعار روحانی -دانشجو بی‌وندتان مبارک در راهپیمایی عظیم و میلیونی مردم انقلابی کشور ما یکی از شعارهای اصلی و اساسی بود.» رئیس دانشگاه آزاد با اشاره به تاریخچه این شعار تصریح کرد: «حتی پیش از پیروزی انقلاب، شعار «روحانی -دانشجو بی‌وندتان مبارک» یکی از شعارهای اصلی مردم انقلابی در راهپیمایی‌های میلیونی بود؛ هرچند آن زمان حوزه و دانشگاه اجازه نداشتند کنار هم جمع شوند.»

«علت ناتمام‌ماندن پروژه وحدت حوزه و دانشگاه «دوگانگی معرفتی» است

وی با تأکید بر اینکه علت ناتمام‌ماندن پروژه وحدت حوزه و دانشگاه، نه کمبود منابع مالی است و نه ضعف مدیریتی یا کمبودهای تکنیکی، بلکه «دوگانگی معرفتی» است، توضیح داد: «دانشگاه می‌گوید من تنها می‌توانم چگونگی رسیدن به فضا را بیاموزم و حوزه می‌گوید من تنها می‌توانم چرایی رفتن به فضا را توضیح دهم. این دوگانگی معرفتی باعث می‌شود که افق حکمی در هدایت علم شکل نگیرد و علم به ابزاری تبدیل شود که می‌تواند در خدمت هر غایی قرار گیرد، چه الهی باشد و چه سلطه مادی محض.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با یادآوری تأکید حضرت امام خمینی رحمت‌الله علیه افزود: «امام خمینی (ره) با درک این دوگانگی بنیادین، وحدت را یک نیاز روشنفکرانه نمی‌دانست، بلکه یک ضرورت برای بقای انقلاب و تحقق تمدن اسلامی می‌دانست.» رئیس دانشگاه آزاد با تأکید بر نقش حضرت امام خمینی رحمت‌الله علیه در وحدت حوزه و دانشگاه اظهار داشت: «حضرت امام صرفاً یک فقیه نبود، بلکه فیلسوف انقلاب بود و مراد ایشان از وحدت حوزه و دانشگاه، صرفاً تدریس دروس مشترک نبود.»

وی افزود: «هدف امام، جلوگیری از دوگانگی معرفتی (دین برای مسجد/علم برای دنیا)، جلوگیری از سکولار شدن علم و ساخت انسان واحد بود. ایشان نمی‌خواستند دین و علم دو جهان مجزا باشند یا علم سکولار شود و استقلال خود را در برابر ارزش‌های انسانی و الهی اعلام کند.»

به گفته دکتر رنجبر، امام به دنبال ایجاد سیستمی بود که از منظر ترمودینامیکی، علم خودبسندۀ و منزوی نشود و مسیرش به زوال و مرگ نیجامد. وی ادامه داد: «امام با این نگاه به دنبال تربیت تسلسلی واحد بود که تحلیل‌های علمی و عملی آنان متأثر از

جهان‌بینی توحیدی باشد.»

دکتر رنجبر با اشاره به فرمایشات حضرت آیت‌الله جوادی آملی گفت: «هدف، تربیت انسانی عالم توحیدی است که در تحلیل علمی و عمل دینی خود از عقلانیت و جهان‌بینی توحیدی بهره‌مند باشد و حقیقت را به‌صورت واحد در یابد.»

«علم بدون دین می‌تواند به ابزاری برای استثمار تبدیل شود

وی تأکید کرد: «حقیقت واحد است. این اصل در دو ساحت مختلف خود را نشان می‌دهد. جدایی علم و دین، هر دو را به سمت انحراف می‌برد. دین بدون علم منزوی و به خرافات یا شعارهای غیرعملی تبدیل می‌شود و علم بدون دین، خطرناک‌شده و فاقد قطب‌نمای اخلاقی بوده می‌تواند به ابزاری برای استثمار تبدیل شود.»
رئیس دانشگاه آزاد با ارائه تحلیل ترمودینامیکی جامعه و دانشگاه خاطرنشان کرد: «سیستمی که انرژی به آن تزریق می‌شود، اما سازماندهی لازم برای تبدیل انرژی به کار مفید را ندارد، به سمت بی‌نظمی می‌رود. رشد کمی دانشگاه‌ها مانند آنچه امروز شاهد هستیم، مطلوب است. زیرساخت‌ها، تعداد دانشجوین و مقالات در حال افزایش است و جایگاه منطقه‌ای دانشگاه‌ها ارتقا یافته است، اما این کافی نیست. توان فناوریانه، قدرتمند است در حوزه‌های علوم پایه و مهندسی و پزشکی مرزهای علم را جابه‌جا کرده‌ایم.»

وی افزود: «دانشگاه می‌اند از نظر متدولوژی و ابزار چگونه پیش برود، اما نمی‌داند به کجا باید برسد. غایت و هدف نهایی را نمی‌داند. دانشگاه‌های موفق جهانی هم مانند MIT و استنفورد در حل مسائل تکنیکی قوی هستند، اما حکمت‌ساز نیستند و در پاسخ به پرسش‌های وجودی دچار خلأ هستند. انسان‌شناسی آنان بر اساس جهان‌بینی اومانیستی یا ماده‌گرایانه تعریف شده و جایگاه انسان پیش از هر پژوهش، به شکلی خطرناک مشخص شده است.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با تأکید بر اهمیت تحقق وحدت حوزه و دانشگاه در سطح ملی و جهانی اظهار کرد: «از دل این وحدت، حضور دانشگاه حکمت‌ساز در خود دانشگاه ایران باید شکل بگیرد تا بتوان آن را به‌عنوان الگویی برای سراسر جهان معرفی کرد.» وی افزود: «در شرایط فعلی، جهت‌دهی علم در دانشگاه‌ها بر اساس بازار یا قدرت انجام می‌شود و نوآوری‌ها عمدتاً بر اساس نیازهای سودآوری یا تقاضای ژئوپلیتیکی سازماندهی می‌شوند که این امر، مطلوب نیست.»

دکتر رنجبر تأکید کرد: «ضعف موجود، تکنیکی نیست بلکه ضعف فلسفی است؛ ابزار ساخته می‌شود، اما به این توجه نمی‌شود که این ابزار در دست چه کسی باشد و برای چه هدفی مورد استفاده قرار گیرد.»

وی با ارائه مثالی از تحلیل مولّات توضیح داد: «اگر دانشگاه به‌تهایی پای فیل را لمس کند، فیل را مستورن می‌بیند و قوانین و واقعیت‌های طبیعت را محدود در همان سطح درک می‌کند. از سوی دیگر، اگر حوزه به‌تهایی عمل کند، تنها گوش فیل را حس می‌کند و مفاهیم اخلاقی و انتزاعی را به‌صورت مجزا در یافت می‌کند. وحدت حوزه و دانشگاه یعنی چی؟ وحدت یعنی روشن کردن شمع حکمت که همان نور الهی است که کمک می‌کند تا کل فیل را درست و کامل ببینیم؛ واجد ذخیره عمیق انسان‌شناسی، فلسفه و جهان‌بینی و توان تبیین معنا، هدف و آخرت است.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با بیان پیامدهای عدم تحقق وحدت حوزه و دانشگاه افزود: «علم، بی‌غایت رشد کرده و مصرف‌گرایی و تهدیدات جدیدی (مانند هوش مصنوعی کنترل‌نشده) تولید کرده است. معنا، بی‌قدرت مانده و در برابر موج‌های عظیم تغییرات تکنولوژیک، قادر به ارائه راهکار عملی و فراگیر نیست.» دکتر رنجبر با تشریح نسل‌های مختلف دانشگاه در جهان گفت: «تحول دانشگاه‌ها از نسل‌ی به نسل دیگر نشان می‌دهد که میدان عمل علم به حوزه‌های حساس تر و بنیادی‌تری به نفوذ کرده است.»

«دانشگاه نسل پنجم، انسان محوراست

وی افزود: «نسل اول دانشگاه‌ها آموزش محور بود و تمرکز بر تربیت متخصص داشت، نسل دوم پژوهش‌محور شد و منجر به تولید دانش شد، نسل سوم به ثروت‌آفرینی و

حل مسائل بازار و تبدیل دانش به فناوری پرداخت و دانشگاه نسل چهارم که اکنون در سطح جهان به آن توجه می‌شود، به حل مسائل اجتماعی و زیست‌محیطی می‌پردازد، اما دانشگاه نسل پنجم انسان‌محور است که برای ما خطر و فرصت است.»
وی ادامه داد: «دانشگاه نسل پنجم نقطه‌عطف ماست به این جهت که در این نسل، دانشگاه وارد قلمرو تعریف انسان مطلوب آینده می‌شود. این خطر زمانی به وجود می‌آید که مسائل مربوط به معنا ناپدیده گرفته شود، اما با وحدت حوزه و دانشگاه می‌توان مسیر صحیح و انسانی آن را تضمین کرد.»

رئیس دانشگاه آزاد اظهار کرد: «به گفته حضرت آقا، نظریه «علم برای علم» افسانه‌ای کهنه است و به‌ویژه در جامعه انقلابی، پذیرفتنی نیست. علم زمانی معنا پیدا می‌کند که برای انسان، آرمان‌های انسانی و بشریت باشد و رسیدن به خدا را دنبال کند.» دکتر رنجبر افزود: «حضرت آقا به همین جهت، حوزه‌های علمیه و دانشگاه‌ها را به تفکر در این باب دعوت می‌کنند. همان‌طور که شهید مطهری هشدار داده، علم اگر با ایمان همراه نشود، می‌تواند به سلاحی در دست انسان‌های ناپخته تبدیل شود.»

وی ادامه‌داد: «هوش مصنوعی اگر فاقد مبنای اخلاقی و معنوی باشد، می‌تواند نظم دیکتاتورمآبانه یا لذت‌گرایی مطلق ایجاد کند، زیرا هیچ مرجع بالاتری برای محدودکردن آن وجود ندارد.»

«وحدت حوزه و دانشگاه نباید با ادغام نهادی اشتباه گرفته شود

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با توضیح اینکه وحدت حوزه و دانشگاه نباید با ادغام نهادی اشتباه گرفته شود، گفت: «در بیانات حضرت آقا در مراسم سالگرد شهید مفتّح آمده که مقصود از وحدت حوزه و دانشگاه، ادغام این دو نهاد نیست. ما ادغام نهادی نداریم که دانشگاه را به نهاد دینی و حوزه را به دانشگاه علوم انسانی تبدیل کنیم؛ این کار سبب تضعیف تخصص هر دو نهاد می‌شود. تشابه ظاهری مانند استفاده از لباس‌های یکسکان یا برگزاری سمینارهای مشترک بدون تغییر زیربنای فکری، هم اتفاق جالبی نیست. مداخلات متقابل در روش‌ها مانند آموزش فیزیک کوانتوم توسط فیلد با تدریس استنباط فقهی توسط فیزیکدان هم به تخصص هر دو نهاد آسیب می‌رساند.» وی با استناد به دیدگاه رابور، فیزیک‌دان و متفکر علم و دین افزود: «تعارض میان علم و دین زمانی پدید می‌آید که هر یک به‌جای پاسخگویی به پرسش‌های خود، در قلمرو دیگری داوری کند. این امر وحدت نیست. وحدت واقعی باید در سطح افق هدایت علم و بنیان‌های هستی‌شناسی تحقق یابد و یک گرادیان معنا در سراسر ساختار تولید دانش ایجاد کند، به‌گونه‌ای که در هر مرحله از تحقیق وتوسعه، غایت به‌عنوان یکی از پارامترهای اساسی مدنظر قرار گیرد.» دکتر رنجبر تصریح کرد: «سوره بقره، آیه ۲۶۹ می‌گوید حکمت را به هر کس بخواهد می‌دهد و آنچه به او حکمت داده شود، بی‌تردید او را خیر فراوانی داده است. هابیزنگ نیز می‌گوید جرعه نخست در جام علوم طبعی انسان را به الهام می‌کشاند؛ اما در ژرفای این جام، خدا در انتظار اوست. اگر این ارتباط با خدا و توحید برقرار شود، وحدت معنا پیدا می‌کند.» وی در ادامه به‌ضرورت توافقی‌های کلیدی میان حوزه و دانشگاه برای تحقق وحدت اشاره کرد و افزود: «دوره اول توافق بر سسر انسان‌شناسی است؛ این توافق شامل تعریف مشترک از انسان‌شناسی، ظرفیت‌ها، محدودیت‌ها و هدف نهایی انسان است. توافق بر سر مفهوم کلیدی و تعریف علمی از معرفت واقعی برای جامعه مبتنی بر ارزش‌هاست. توافق سوم بر سر نسبت علم، قدرت، مسئولیت و تعیین حدود اخلاقی و حکمی استفاده از قدرت‌های علمی جدید است. درعین‌حال، هر دو نهاد استقلال روش‌شناختی خود را حفظ می‌کنند؛ اما در جهت، هم‌افق می‌شوند.»

«دانشگاه حکمت‌ساز؛ هدف نهایی وحدت حوزه و دانشگاه

رئیس دانشگاه آزاد با تأکید بر ضرورت تحقق وحدت حوزه و دانشگاه در راستای ایجاد «دانشگاه حکمت‌ساز» اظهار داشت: «هدف ما از وحدت حوزه و دانشگاه، دستیابی به دانشگاه نسل چهار یا پنج به سبک جهانی نیست؛ بلکه دانشگاهی است که پیش از تولید هر فناوری با کشف علم، غایت انسان را به‌صورت نهادمند و ساختاری و الزام‌آور فراریند تصمیم‌گیر می‌مورد آن دانش کند. در واقع این همان دانشگاه حکمت‌ساز است.» وی افزود: «پیشرفت در دانشگاه مساوی با کمال نیست و باید تمایز روشنی بین توسعه ابزار و رسیدن به هدف نهایی قائل شد؛ توانستن به معنای مجاز بودن نیست، مثلاً توانایی تغییر رنگ به معنای مجاز بودن انجام هر تغییر دلخواه نیست. این اجازه از حکمت نشئت می‌گیرد. هر نوآوری باید ضرورت مبتنی بر حکمت و به صرفاً رقابت بین‌پایان باشد. علم بدون جهت، تنها آنتروپی را افزایش می‌دهد؛ اما علمی که جهت الهی داشته باشد، تبدیل به حکمت می‌شود.» به گفته دکتر رنجبر اگر دانشگاه تنها بمباد، علم قدرتمند می‌شود؛ اما داوری غایی نخواهد داشت. حوزه بدون دانشگاه تبدیل به نهاد بهره‌بردار بی‌قدرت بر میدان اجرا و سیاست‌گذاری است. وی افزود: «دانشگاه حکمت ساز، محصول برهم‌کنش ساختاری آن دو نهاد است؛ حوزه نقش نظارت بر عمل را دارد و دانشگاه نقش پیاده‌سازی کارآمد مبتنی بر آن حکمت را بر عهده دارد.» دکتر رنجبر با تشریح مدل سه‌سطحی وحدت حوزه و دانشگاه توضیح داد: «این وحدت مؤثر نیازمند مدل سه‌سطحی است که سطح معرفتی سنگ بنای آن باشد و بین متفکران اصلی حوزه و دانشگاه تدوین شود. نخستین گام، تدوین انسان‌شناسی مشترک و تعریف سندی مشترک شامل هدف آفرینش انسان، ظرفیت‌های ذهنی و اخلاقی، حقوق بنیادین او در پرتو سرعت و علم است. این سند باید توسط متخصصان هر دو حوزه تهیه شود.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با تأکید بر ضرورت بازتعریف کمال انسان در عصر هوش مصنوعی اظهار کرد: «در مواجهه با الگوریتم‌های پیچیده هوش مصنوعی باید مشخص شود، کدام ویژگی‌های انسانی از جمله خلاقیت ذاتی، اراده آزاد و مسئولیت‌پذیری باید حفظ و تقویت شوند و علم چگونه باید در جهت تقویت اینس مؤلفه‌ها حرکت کند.» دکتر رنجبر با اشاره به روند‌های جهانی علم وفناوری گفت: «از سال ۲۰۰۳ به بعد، همگرایی علوم و فناوری به‌صورت گسترده دنبال شد؛ همگرایی نانوتکنولوژی، بیوتکنولوژی، فناوری اطلاعات و علوم شناختی با هدف تولید «ابر فناوری‌ها» که ادعا می‌شود برای بهبود عملکرد انسان طراحی شده‌اند.» وی تصریح کرد: «در این رویکرد، فرضیه بهبود عملکرد انسان بدون توجه به غایت و هدف از خلقت در نظر گرفته می‌شود؛ درحالی‌که این نگاه، نتیجه علم بی‌غایت بی‌معناست؛ علمی که فاقد توحید و بنای الهی است.» رئیس دانشگاه آزاد با اشاره به مصادیق این رویکرد هشدار داد: «امروز بودجه‌های کلانی صرف پروژه‌هایی مانند ویرایش ژنی، مهندسی ژنتیک، شبیه‌سازی، ارتقای زیستی انسان و حتی کشتار از راه دور می‌شود. متأسفانه سوءاستفاده‌های گسترده‌ای نیز در حال وقوع است. این نتیجه فعالیت دانشگاه‌تهاست، دانشگاه‌های که بدون معیار فاعلیت می‌کنند.» وی گفت: «مؤسسات پژوهشی وابسته به ارتش آمریکا سال‌ها پیش ۵۳ میلیون دلار

برای پروژه‌هایی مانند «امنیت ژنتیک» هزینه کردند و این رقم امروز به‌مراتب افزایش یافته است. سند جلد پیش نیز ولادیمیر پوتین هشدار داد برخی فناوری‌ها را بمب اتم خطرناک‌ترند؛ چراکه به سمت تولید انسان‌های مهندسی‌شده و برنامه‌ریزی‌شده برای اهداف خاص حرکت می‌کنند، انسان‌هایی که می‌توانند به هزارهای خطرناک سلطه و خشونت تبدیل شوند؛ انسان‌هایی که خدا و معنا نمی‌شناسند.» رئیس دانشگاه آزاد با اشاره به پیامدهای عملی این علم بی‌غایت افزود: «نتیجه چنین رویکردی تولید گسترده‌سلاح‌های کشتار جمعی و استفاده از آن‌ها علیه ملت‌های مظلوم، از جمله در غزه و فلسطین و جنگ و جنایت تحمیلی ۱۲ روزه بود.»

■ **هدایت علم در مسیر الهی؛ شرط ارزشمندی علم است**
وی تأکید کرد: «ما نیز باید به دانش مسلح شویم؛ اما این تسلیح باید با فزائنگی همراه باشد؛ دانشی که در چهارچوب حکمت و توحید قرار گیرد. علم زمانی ارزشمند است که قدرت را در مسیر الهی و انسانی هدایت کند و از تبدیل شدن به ابزار ویرانگر جلوگیری شود.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با اشاره به کاربردهای مثبت و درعین‌حال مخاطرات فناوری‌های نوین تصریح کرد: «طراحی اندام‌های مصنوعی می‌تواند به جامعه پزشکی و جراحان کمک کند و در جای خود اقدامی مطلوب است؛ اما درعین‌حال پیش‌بینی‌هایی مطرح می‌شود که تا سال ۲۰۴۰، تلاش‌هایی برای تولید «انسان کامل» از مسیر فناوری دنبال خواهد شد.» وی افزود: «این مسیر هرچند به تحقق انسان کامل منجر نمی‌شود؛ اما می‌تواند انسان‌های خطرناک و دست‌کاری‌شده تولید کند؛ موضوعی که بازتاب آن را حتی در آثار سینمایی و فیلم‌های تبلیغی غربی نیز می‌بینیم.» دکتر رنجبر با اشاره به مدل سه‌سطحی تحقق وحدت حوزه و دانشگاه گفت: «در کنار سطح معرفتی، سطح دوم، «سطح نهادی» است. در این سطح باید ساختارهای همکاری ایجاد شود که به خروجی‌های عملی منجر شود.» وی پیشنهاد کرد که شوراهای مشترک داوری حکمی برای پروژه‌های کلان فناوری تشکیل شود؛ به‌گونه‌ای که هر پروژه‌ای با پتانسیل ایجاد تغییرات بنیادین در جامعه مانند پروژه‌های حوزه بیوتکنولوژی و هوش مصنوعی توسط هیئتی متشکل از متخصصان فنی، فقهی و فلسفی مورد بررسی قرار گیرد تا مشخص شود، آیا این پروژه در مسیر کمال انسانی حرکت می‌کند یا خیر. رئیس دانشگاه آزاد اسلامی تأکید کرد: «حضور فلسفه باید در متن طراحی علم باشد، نه در حاشیه. آن، ایجاد کرسی‌های مشترک میان حوزه و دانشگاه ضروری است؛ کرسی‌هایی که از مراحل اولیه طراحی پژوهش حضور داشته باشند و الزامات اخلاقی را پیش از ورود پروژه‌ها به مرحله آزمایشگاهی موردتوجه‌قرار دهند.» وی در ادامه با اشاره به نقش فعالیت‌های فرهنگی و دانشجویی گفت: «کرسی‌های آزاداندیششی نباید صرفاً به بحث سیاسی محدود شوند، بلکه باید دانشجویان و تشکل‌های دانشجویی را تحت‌نظارت استادان متخصص به سمت گفت‌وگوهای عمیق علمی، فلسفی و حکمی سوق داد تا این مباحث به‌صورت جدی در فضای دانشگاه نهادینه شود.» «دکتر رنجبر سطح سوم این مدل را «سطح حکمرانی علم» دانست و افزود: «در این سطح، خروجی‌های معرفتی باید به سیاست‌های ملی تبدیل شوند. سیاست‌گذاری علم باید با افق حکمی پیوند بخورد و بودجه‌ریزی و اولویت‌دهی به تحقیقاتی انجام شود که مستقیماً به حل مسائل تمدنی در پرتو دیدگاه توحیدی کمک می‌کنند، نه صرفاً پروژه‌هایی که سودآوری مالی دارند.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با انتقاد از رویکرد صرفاً فنی در ارزیابی دانشگاه‌ها اظهار داشت: «در کنار شاخص‌های رشد علمی و تعداد مقالات و نمایه‌های بین‌المللی، باید شاخص‌های رشد انسانی نیز تعریف شود.» وی تأکید کرد تمرکز صرف بر تولید مقاله و ارتقای رتبه علمی کافی نیست، بلکه ناظر بر ضرورت تغییر نگاه در مسیر حکمت‌محور شدن دانشگاه است. دکتر رنجبر ادامه داد: «ما شاخص رشد علمی داریم، اما چرا نباید شاخص رشد انسانی را هم تعریف کنیم؟ چرا خودمان تعریف کنیم؟ امروز مقالات علمی با عمدتاً به سمت مجلاتی می‌رود که توسط موسساتی مانند الزویر یا اشپرنیگر و... منتشر می‌شوند. این مسئله باید تصحیح شود.»

«می‌توان شاخص جدید علمی با محوریت رشد انسانی تعریف کرد

دکتر رنجبر با اشاره به امکان همکاری‌های بین‌المللی افزود: «می‌توانیم با کشورهایی مانند چین، روسیه و سایر کشورهای همسو بشینیم و در کنار شاخص‌های متداول مانند ISI، شاخص جدیدی تعریف کنیم که در آن پارامتر رشد انسانی نیز لحاظ شود؛ شاخصی ترکیبی که صرفاً بر تولید مقاله یا سودآوری تکیه نداشته باشد. در این مسیر باید فعال باشیم و متغعل باشیم.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با طرح این پرسش که روش تصمیم‌سازان دانشگاهی و حوزوی چیست، گفت: ««مؤلفه اصلی تصمیم‌سازان، تعریف افق و نه صرفاً مدیریت جزئیات روزمره است. باید به این سؤال پاسخ دهیم که دانشگاه آینده صرفاً تولیدکننده قدرت است یا راهبر تمدن.» وی پیام کلیدی این نگاه را چنین تبیین کرد: ««وحدت به معنای رسیدن به یکپارچگی درونی است که سه خروجی به همراه دارد؛ نخست، علمی قدرتمند اما متواضع، قدرتمند در اجرا اما متواضع در برابر مردم، اقدام، فناوری پیشرفته یا توسعه‌یافته و اراده در ظرفیت، اما مهار شده توسط اخلاق.» در حالی‌که این معنا نیست که هر کاری دلمان خواست با انسان انجام دهیم یا هر سلاح و هر بمبی که خواستیم طراحی کنیم. علم وفناوری باید قدرتمند، اما مهار شده و هدایت‌شده باشد.» دکتر رنجبر سومین خروجی این رویکرد را «تمدنی پویا اما معنادر» دانست و گفت: «این تمدن دارای رشد اقتصادی و فناوریانه است؛ اما هدفمند و در مسیر کمالی حرکت می‌کند. الگوی نهایی این نگاه، همان مفهومی است که در «منطق الطیر» عطار نیشابوری ترسیم شده است؛ جایی که سیمرغ، همان جمع وحدت‌یافته است. به‌صورت جزئی حوزه و دانشگاه وجود دارند؛ اما در نهایت وحدت آن‌ها یک حقیقت واحد را شکل می‌دهد.» وی با تأکید بر ضرورت حرکت به سمت «دانشگاه حکمت‌ساز» خاطرنشان کرد: «می‌توان داشگاه را از یک نهاد صرفاً تولیدکننده قدرت، به نهادی برای تولید حکمت عملی تبدیل کرد. اما هدفمند و در مسیر کمالی حرکت می‌کند. تحمیلی هشت‌ساله و حتی جنگ و جنایت ۱۲ روزه نشان داده سوی ناپخته و مخرب علم تا چه اندازه خطرناک است. در مقابل، علم همراه با تهذیب و فراوانگی است که انسان را توانا و دانا می‌کند.» رئیس دانشگاه آزاد اسلامی با تأکید بر اهمیت وحدت حوزه و دانشگاه، بیان کرد: «این وحدت تلاشی است برای مهندسی یک سیستم اجتماعی که در آن، قوانین ترمودینامیک رشد با قوانین اخلاقی هدایت شوند.» وی افزود: «هدف این تلاش این است که جهت حرکت همیشه فراثر از قدرت باشد؛ قدرتی که جهت‌گیری الهی نداشته باشد، به تباهی، فساد و زوال منجر می‌شود؛ اما اگر در مسیر الهی باشد، قدرتی مثبت و سازنده خواهد بود.» دکتر رنجبر در پایان سخنان خود تأکید کرد: «از این منظر، هدف نهایی وحدت حوزه و دانشگاه، ایجاد نظامی است که علم، فناوری و قدرت با هدایت الهی و اخلاقی در خدمت رشد متوازن و تمدن‌ساز جامعه باشد.»



تجربۀ دوم

تجربۀ دوم

آگهی مزایده عمومی

مزایده شماره ۱-۲- ۱۴۰۴

بیمارستان دامپزشکی دانش دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات

در نظر دارد ۵۵ مترمربع فضای موجود در (بیمارستان دامپزشکی دانش) را واقع در سعادت‌آباد بالاتر از چهارراه پاک‌نژاد بلوار شاهنامه نش پروزاز یکم پلاک ۱۴ بیمارستان دامپزشکی دانش (تلفن تماس: ۰۲۱-۲۲۱۱۰۱۹۳ تا ۰۲۱-۲۲۱۱۰۱۱۴) مراجعه نمایند.

۲- مهلت دریافت اسناد مزایده و همچنین تحویل پاکت‌های اسناد مزایده تا پایان وقت اداری (ساعت ۱۵:۰۰) روز یکشنبه مورخ ۱۴۰۴/۱/۱۴ به آدرس تهران انتهای بزرگراه ستاری شمال، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات ساختمان علوم انسانی طبقه ۴ اداره کل حراست تحویل نمایند.

۳- هزینه درج آگهی در روزنامه‌ها به عهده برنده مزایده می‌باشد.

۴- قرارداد قابل استرداد در قیول پیشنهاات دارای اختیار تام می‌باشد.

۵- تاریخ درج آگهی در روزنامه‌ها روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۴/۱/۱۰ می‌باشد.

بیمارستان دامپزشکی دانش واحد علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی